

Tervezés

1. Szoftverrendszer

Szoftvernek nevezzük a program(ok), dokumentáció(k), konfiguráció(k), valamint adatok együttese

- mivel a megoldandó feladatok összetettek lehetnek, a megoldást nem feltétlenül egy program, hanem több program tudja megoldani
- a végrehajtás során ezek a programok egymással kommunikálnak (adatot cserélnek) Egymással kommunikáló programok alkotta szoftvereket nevezzük szoftverrendszernek (software system)
- a rendszerben jelen lévő programokat nevezzük a rendszer komponenseinek (component)

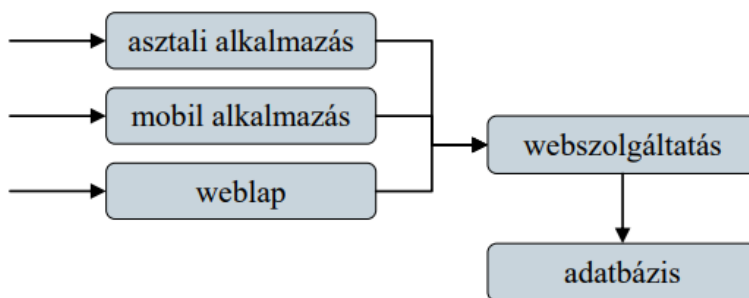
2. Komponensek

A szoftver komponens egy adott funkcionalitásért felelő, fizikailag elkülönülő része a rendszernek

- önállóan (újra)felhasználható, telepíthető
- belső működése rejtett, a kapcsolatot megfelelő interfészen (interface) keresztül teremti meg
- szolgáltat olyan funkcionalitást, amelyet más komponensek használnak fel, ehhez tartozik egy szolgáltatott interfész (provided interface)
- felhasználhat más komponenseket, amelyek funkcionalitását egy elvárt interfész (required interface) keresztül érhetik el

Egy szoftverrendszerben számos komponens található, pl.

- mobil alkalmazás, asztali alkalmazás, weblap (biztosítják a kapcsolatot a felhasználóval)
- webszolgáltatás (gondoskodik az adatok továbbításáról)
- adatbázis (gondoskodik az adatok megfelelő tárolásáról)

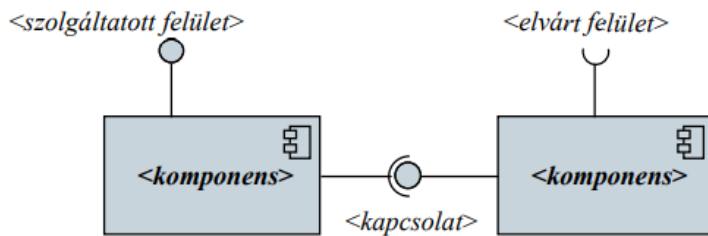
Egy alkalmazás is felbontható komponensekre, amennyiben egyes részeit újrafelhasználhatóvá szeretnénk tenni

- Egy alkalmazás komponensei lehetnek:
- végrehajtható állomány (executable), amely biztosítja a belépési pontot az alkalmazásba
- programkönyvtár (library), amely adott funkcionalitások gyűjteménye (nem végrehajtható), objektumorientált környezetben osztályok gyűjteménye (class library)

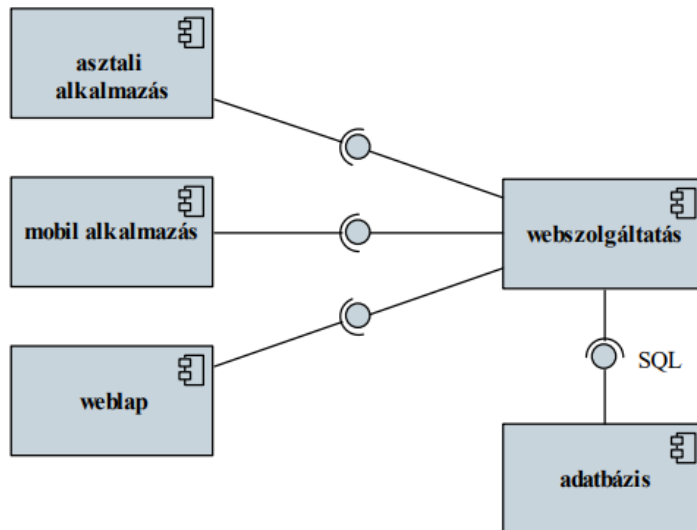
3. Komponensdiagram

A szoftverrendszer komponenseit UML komponensdiagram (component diagram) segítségével ábrázolhatjuk

- ismerteti a rendszer komponenseit, a szolgáltatott/elvárt interfészeket és a közöttük fennálló kapcsolatokat (connector)
- a komponens diagramnak osztálydiagram elemeket is elhelyezhetünk (pl. interfész külön megjeleníthető)

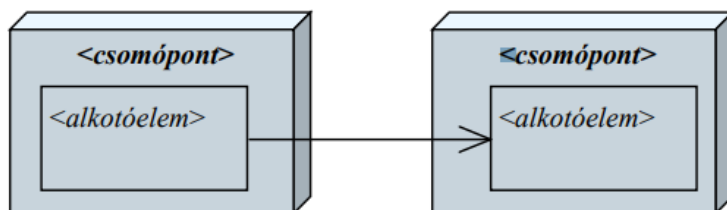
Példa:

4. Telepítési diagram

A szoftverrendszerek komponensei akár különböző hardver eszközökre is kihelyezhetőek, amelyeken interakcióba lépnek a környezetükkel (más szoftverekkel) A szoftverrendszert kihelyezési és környezeti szempontból az UML telepítési diagram (deployment diagram) ábrázolja

- ismerteti azon csomópontokat (node), amelyekre az egyes alkotóelemei (artifact) találhatóak

A rendszer alkotóeleme lehet bármilyen, fizikailag elkülönülő tartozéka a szoftvernek

- pl. mobil alkalmazás, weblap, kódfájl, adatfájl, adatbázis, konfigurációs fájl
- a komponenseket jelölhetjük komponensként A rendszer csomópontja lehet:
- egy hardver eszköz (device), amelyen futtatjuk a szoftvert pl. mobiltelefon, szerver gép
- egy végrehajtási környezet (execution environment), amely biztosítja szoftverek futtatását, pl. webszerver, virtuális gép, adatbázis-kezelő

5. Adatformátumok

A szoftverrendszer tervezése (system design) mellett foglalkoznunk kell a rendszer által kezelt adatok kezelésének módjával, formátumának meghatározásával, ez az adattervezés (data design)

- minden, a szoftver (vagy komponensei) számára bemenetként, vagy kimenetként szolgáló adat formátumát, felépítését meg kell adnunk (pl. adatfájl, adatbázis, konfigurációs fájl, felhasználó által letölthető adatok)

- összetett adatok esetén támaszkodhatunk létező formátumokra (pl. CSV, XML, JSON), vagy létrehozhatunk egyedi formátumot
- az adattervezés is megfelelő modellekkel rendelkezik (pl. adatbázisok tervezhetőek egyed-kapcsolati modellel, vagy UML adatmodellel)
- példák!

6. Utazási ügynökség - példa

6.1. Feladat

Készítsük el egy utazási ügynökség apartmanokkal foglalkozó rendszerét.

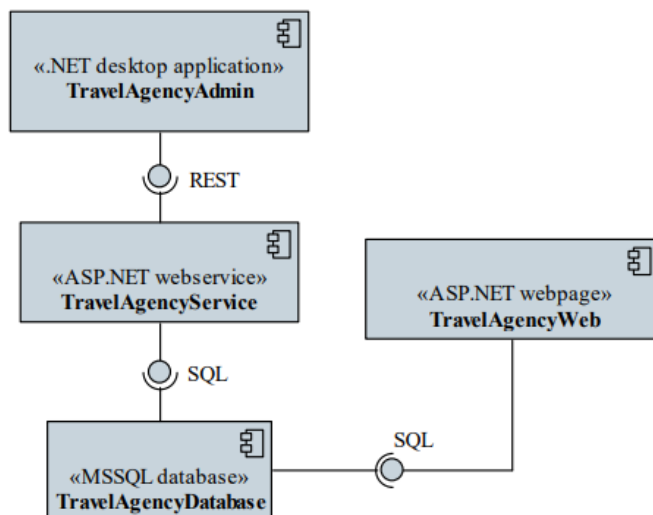
- az apartmanok épületekben találhatóak, amelyek városokban helyezkednek el
- az épületek különböző adatokkal (leírás, szolgáltatások, pontos hely, tengerpart távolság, ...), valamint képekkel rendelkeznek
- a vendégek számára biztosítsunk egy webes felületet, amelyen keresztül apartmanokat kereshetnek, foglalhatnak
- a munkatársak számára biztosítsunk egy alkalmazást, amelyben szerkeszthetik az apartmanok adatait, képeit, valamint kezelhetik a foglalásokat

6.2. Tervezés

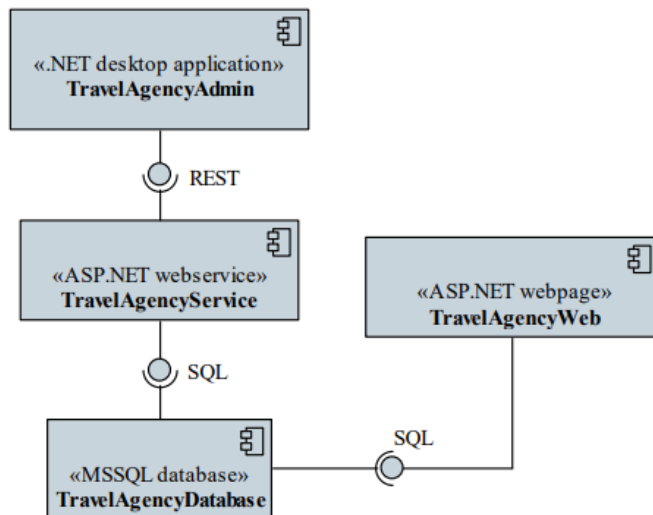
A rendszerben található egy webes, valamint egy adminisztrációs kliens, amelyet külön alkalmazások valósítanak meg

- A webes kliens egy weblap, amelyet egy webszerverrel futtatunk, és ASP.NET keretrendszer segítségével valósítjuk meg
- Az adminisztrációs kliens egy asztali alkalmazás, amelyet .NET keretrendszerben valósítunk meg, ezért a .NET virtuális gépe (CLR) futtatja
- A két alkalmazás közös adatokat használ, amelyeket relációs adatbázisban tárolunk, ehhez MSSQL-t használunk. A weblap és az adatbázis egy közös szerveren helyezkedik el, így a weblap közvetlenül hozzáfér az adatbázishoz
- Az asztali alkalmazás más számítógépen fog futni, ezért biztonsági okokból nem férhet hozzá közvetlenül az adatbázishoz, a hozzáféréshez közbeiktatunk egy webszolgáltatást
- A webszolgáltatást egy webszerverrel futtatjuk, és ASP.NET WebAPI keretrendszer segítségével valósítjuk meg

Komponensdiagram

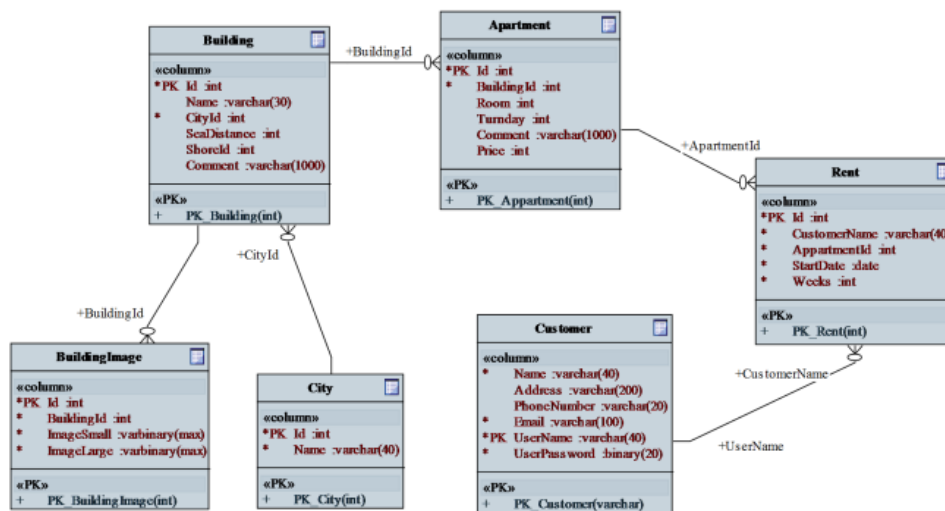
Telepítési diagram

Adattárolás

Az adatbázisban a következő séma szerint tároljuk az adatokat:

- városok (city): azonosító, városnév;
- épületek (building): azonosító, név, város azonosító, utca, tengerpart távolság, tengerpart-típus (számként), jellemzők (binárisan összeillesztve), megjegyzés;
- apartmanok (apartment): azonosító, épület azonosító, szám, ágyak száma, pótágyak száma, felújítás alatt van-e;
- ügyfelek (customer): azonosító, név;
- ...

7. Rendszerterv

A tervezés eredménye a szoftver rendszerterve (software design description, SDD), amely tartalmazza:

- a program statikus szerkezetét, azaz a programegységek feladatát, részletes leírását és a köztük lévő relációkat
- a program dinamikus szerkezetét, azaz a program eseményeinek kiváltódását és hatásait, a programegységek állapotainak változását, az üzenetküldések megvalósítását
- a tárolt, kezelt, és eredményül adott adatok formáját, leírását
- a programok belső és külső interfészeinek leírását
- ajánlásokat az implementáció számára (stratégia, függőségek, programozási nyelv, tesztelési módszerek)

A rendszerterv felépítése:

1. előszó (célközönség, dokumentum-történet)

2. bevezetés (szoftver célja, helye, szükségessége, előnyei, fejlesztési módszertan)
3. fogalomtár (technikai áttekintés)
4. rendszer architektúra (magas szintű áttekintés, UML csomag-, komponens-, állapotdiagram)
 - o architektúrális minták
 - o funkcionális megfeleltetés
5. adattervezés (adattárolás, formátumok leírása)
6. rendszer tervezés (alacsony szintű áttekintés)
 - o statikus terv (UML osztály-, objektumdiagram)
 - o dinamikus terv (UML állapot-, szekvencia- és aktivációs diagram)
 - o interfész leírás
 - o felhasznált algoritmusok és minták
7. felhasználói felület (áttekintés, felületi terv)
8. implementációs ajánlások
9. függelék (pl. adatbázis terv, becsült hardver szükségletek)
10. tárgymutató